

Verschepping krijsgevangenen in Rotterdam



1. Rotterdam De Boompjes met postzegel op de beeldzijde



2. idem, adreszijde met stempel van Le Vaguemestre.

Een kaart met op de beeldzijde een postzegel is vaak een kaart van en naar een verzamelaar, maar niet in dit geval niet. Hoewel de postzegel niet is afgestempeld, is de kaart wel verstuurd vanuit Rotterdam naar Nouzerines (dep. Creuse) in Frankrijk. Het paarse stempel op de adreszijde geeft aan dat de afzender een soldaat is. Le Vaguemestre Hospital Mixte in

Le Havre is de tekst op het stempel. Dit is een stempel van de briefbesteller in dienst van het leger. De Franse omschrijving van vaguemestre is : Sous-officier, chargé du service postal d'une unité. Blijkbaar is er in deze situatie geen sprake van portvrijdom, want de kaart is gefrankeerd. Hopital Mixte in Le Havre is een ziekenhuis gelegen aan de 55 Rue Gustave Flaubert met 550 bedden, dat gedurende de hele oorlog in bedrijf was. De afzender geeft als adres: aan boord van de Nirvana 30 november. Was dit wellicht een schip dat als hospitaalschip dienst deed en als thuishaven Le Havre had? Op het Franse aankomststempel met streepjesrand staat: NO[UZERINES] CREUSE 5 – 12 [?] 18. De kaart heeft er dus vijf dagen over gedaan, om op plaats van bestemming aan te komen.

De tekst op de kaart (met potlood geschreven) geeft nog meer informatie over de aard van de brief.

Adresdeel:

Mademoiselle
Alice Auclair
A Nouzerines
Creuse

Correspondentiedeel :

A bord du Nirvana Le 30 Novembre

Chere cousine

Parti de Friedrichsfeld
depuis lundi matin je
me suis encore qu' a Rotterdam
mais malgré la lenteur du
rapatrimet Je ne m' impatiente
pas trop puisque nous
en sommes à la dernière
étape qui nous separe
encore du retour definitif.
Baisers à tous

G. Alef.... [?]

De conclusie is dat de soldaat vanuit krijgsgevangenschap in Duitsland, onderweg is naar huis, omdat op 11 november 1918 de Eerste Wereldoorlog eindigde in een wapenstilstand. Hij is vanuit Friedrichsfeld naar Rotterdam gereisd en wacht nu op zijn repatriering. Hij is dinsdag in Rotterdam gearriveerd en schrijft zijn kaart op zaterdag. Friedrichsfeld is een plaats bij Wesel. Het was een oefenplaats voor Pruisische soldaten (Truppenlager Friedrichsfeld), maar in de Eerste Wereldoorlog werd Friedrichsfeld een groot krijgsggevangenenkamp.



3. Krijgsgevangenkamp Friedrichsfeld.

Omstreeks 27 november 1918 ligt in de haven van Rotterdam het schip Nirvana, met 1200 ton levensmiddelen aan boord voor de Engelse en Franse krijgsgevangenen, die vanuit Rotterdam gerepatrieerd worden. Hoogstwaarschijnlijk is dit het schip dat in de tekst van de kaart is genoemd. Het artikel in het Rotterdamsch Nieuwsblad van 27 november 1918 geeft een beeld van de organisatie van de verscheping van de krijgsgevangenen op weg naar huis.

Artikel Rotterdamsch Nieuwsblad 27 November 1918.

Vervoer van Engelsche en Fransche krijgsgevangenen.

Gelijk bekend, is Rotterdam aangewezen als verschepingshaven van de te repatriëren Engelsche en Fransche krijgsgevangenen, die tengevolge van de voorwaarden van den wapenstilstand vrijgelaten worden. Aangaande het vervoer vernamen wij 't volgende: 17 November kwamen hier ter stede twee Engelsche marine-officieren, de heeren Newman en Henderson. die met eenige onderofficieren de leiding der verscheping hier in handen zouden nemen. De N.V. Furness' Scheepvaart- en Agentuur-Maatschappij werd aangewezen als cargadoor, terwijl de loodsen dier firma aan de Lekhaven, benevens de loodsen der firma Hudig en Veder en die van de Kon. Holl. Lloyd voor de militairen en wat daar bij behoort werden ingericht. Het Repatriation staffcomittee vestigde zich ten kantore der firma Furness, evenals het Naval Transport office.

Successievelijk kwamen hier de „Arbroath", (vervoerde reeds 1800 man), de „Willochra" (1950 man), de „Archangel" (2140 man), de „Porto" (4350 man), de „Huntsgreen" (2500 man), de „Stockport" (1900 man), de „Lutterworth" (500 man). Wanneer men bedenkt, dat vermoedelijk een 150.000 Engelschen, soldaten en burgers, over Rotterdam vervoerd moeten worden. laat het zich duidelijk begrijpen. welke enorme voorraaden kleederen. schoeisel en niet te vergaten voedsel voor deze mannen noodig zijn. Ook hiervoor wordt op uitstekende wijze gezorgd: met de „Muntsgreen" kwamen reeds 700 ton en met de „Nirvana" 1200 ton levensmiddelen mede, terwijl de andere genoemde schepen op hun reis naar hier de verschillende benoedigheden om de krijgsgevangenen, die er vaak schunnig uitzien, weder aan te kleeden, medebrengen. Voor de e.v. gewonde krijsgevangenen komen hier hospitaalschepen. o.a. nam de „Guildford Castle" reeds een aantal mede. Verschillende andere hospitaalschepen zullen nog volgen.

Wat de „verzending“ der Fransche krijgsgevangenen aangaat, daarvoor heeft de Fransche regeering de beschikking over een aantal schepen van verschillende nationaliteit. die van hier af van Vlissingen uit de krijgsgevangenen naar hun vaderland terug brengen.

Aankomst en vertrek Nirvana

Het Schip Nirvana van N.V. Furness uit Southhampton kwam op 22 november 1918 in de Lekhaven in Rotterdam aan met ballast samen met het schip de Huntsgreen. Op 30 november 1918 om 2.30 nm vertrok de Nirvana naar Hull. Een dag later vertrok de Arbroath eveneens naar Hull. Het zijn dus Engelse schepen die in bovenstaand artikel zijn genoemd. Is de krijgsgevangene die de kaart schreef via Hull thuisgekomen?

Zwarte balk adreszijde

Een ander kenmerk van deze kaart is de zwarte balk geheel links op de adreszijde. Onder deze balk staat, zoals blijkt uit een andere kaart zonder deze balk, Kunstchromo No. 780 J. H. Schaefer, Amsterdam. In de onderbreking van de bals is nog in het groen de “e” van Amsterdam te zien. Een logische verklaring van deze gedrukte zwarte balk ligt niet voor handen. Een maatregel van de censuur lijkt hier zeer onwaarschijnlijk.



4. Rotterdam Openstaande brug a.d. Boompjes. Kaart zonder zegel op beeldzijde en zonder zwarte balk op adreszijde.



5. Idem. Adreszijde zonder zwarte balk.